

Rakennusjärjestyksen uudistaminen, luonnosvaiheen palaute ja vastineet**Luonnos nähtävillä 12.2.-17.3.2025****Jätetty 10 lausuntoa ja 1 mielipide**

1. Pirkanmaan ELY-keskus
2. Pirkanmaan maakuntamuseo
3. Pirkanmaan liitto
4. Ympäristöterveys Pirteva
5. MTK-Hämeenkyrö ry
6. Elenia Verkko Oyj
7. Fingrid Oyj
8. Telia Towers Finland Oy
9. Ylöjärven kaupunki
10. HKY Sivistyslautakunta
11. Mielipide 1

LAUSUNNOT	
1. Pirkanmaan ELY-keskus 31.3.2025	
Hämeenkyrön kunta pyytää ELY-keskukselta lausuntoa rakennusjärjestyksen luonnoksesta. Pirkanmaan ELY-keskus on perehtynyt luonnokseen ja antaa seuraavan lausunnon: ELY-keskus näkee, että rakennusjärjestysluonnoksessa on huomioitu kiitettävästi monia ELY-keskuksen tehtäviin liittyviä teemoja, erityisesti kulttuuriympäristön ja luontoarvojen huomioimisen osalta. ELY-keskus pyytää pohtimaan joidenkin voimassa olevasta rakennusjärjestyksestä päivityksen myötä pois jätettyjen ohjeistusten nostamista takaisin uuteen rakennusjärjestykseen ja tuo esiin muutamia täydennysehdotuksia ja pohdittavia asioita:	Rakennusjärjestyksestä laaditaan luonteeltaan määräysluontoinen ja tarpeen mukaan yksityiskohtaisempia ohjeita kuntalaisille voidaan julkaista mm. rakennusvalvonnan sivuilla. Ohjeiden pitäminen erillään rakennusjärjestyksestä helpottaa niiden pitämistä ajantasaisena.
Suunnittelutarvealueet: ELY-keskus pitää hyvänä, että suunnittelutarvealueita on määritetty. Rakennusjärjestysluonnoksessa on kiinnitetty huomiota erityisesti liikenneväylien läheisyyteen rakentamiseen, mikä onkin Hämeenkyrössä oleellista. Hämeenkyrön kannalta toinen oleellinen teema on arvokkaat kulttuurimaisemat, jotka ovat aiemmin olleet rakennusjärjestyksessä määritettyä suunnittelutarvealuetta. ELY-keskus pyytääkin harkitsemaan näiden sisällyttämistä myös uuteen rakennusjärjestykseen ja/tai perustelemaan niiden poistamisen. ELY-keskus muistuttaa, että alue voi olla suunnittelutarvealuetta myös alueidenkäyttölain 16 § 1 ja 2 momentin perusteella muualla kuin rakennusjärjestyksessä tai yleiskaavassa määritellyillä alueilla. Suunnittelutarvealuetta koskien rakennusjärjestyksessä voisi olla myös hyvä hieman avata prosessia, johon asia liittyy.	Maankäyttö- ja rakentamislain 137 § erityiset edellytykset suunnittelutarvealueella ovat oleellisesti muuttuneet uuden rakentamislain myötä. RakL 45 §, sijoittamisen edellytykset muualla kuin asemakaava-alueella, 1 mom. kohdassa 4 edellytetään, että sijoittaminen soveltuu rakennettuun ympäristöön ja maisemaan. RakL 46 §, sijoittamisen edellytykset suunnittelutarvealueella, ei käytännössä ota kantaa sijoittamisen edellytyksiin maiseman kannalta. Näin

	skenaarion mukaan koko järvelle.
Hulevedet: ELY-keskus pitää hyvänä asiana, että hulevesien osalta määräyksiä on kehitetty, ja että rakentamislupahakemuksen liitteenä tulee selvittää hulevesiratkaisujen järjestäminen. Maanpäälliset ratkaisut hulevesien viivyttämiseen ensisijaisena vaihtoehtona maanalaisiin verrattuna nähdään positiivisena asiana. On tärkeää, että työmaavesien hallintaan ja käsittelyyn on kiinnitetty huomiota. ELY-keskus suosittelee, että varsinkin suuremmilla hankkeilla vaadittaisiin työmaavesien osalta hallintasuunnitelma ennen rakentamiseen ryhtymistä. ELY-keskus muistuttaa ilmastomuutoksen aiheuttaman lisän huomioimisesta rankkasateisiin, kun hulevesien käsittelyä mitoitetaan. Toimivat ja kapasiteetiltaan riittävät tulvareitit olisi hyvä ottaa huomioon rakentamista suunnitellessa.	Lisätty kohtaan 46.4. maininta, että rakennusvalvonta voi edellyttää perustellusta syystä työmaa-aikaisien vesien hallintasuunnitelmaa.
Luontoarvot Rakennusjärjestykseen on edistyksellisesti nostettu 34 §, Arvokkaat luontoalueet. Määräys jää kuitenkin melko ohueksi. Määräystä olisi syytä tarkentaa seuraavat seikat huomioon ottaen: • Rakennusjärjestyksessä tulee yksiselitteisesti käydä ilmi, että suojeluun varatuilla alueilla (Natura-alueet, suojelualueet, kaavassa huomioidut luontoarvokohteet) ei saa ryhtyä rakentamistoimenpiteisiin. Poikkeaminen voi olla mahdollista asianmukaisin menettelyin. • Mikäli rakennushankkeilla voi olla vaikutusta Natura 2000-verkoston alueelle, tulee vaikutukset arvioida ja ottaa huomioon rakennushankkeen lupamenettelyn yhteydessä. • Euroopan unionin tiukkaa suojelua eläinlajien kuten liito-oravan, viitasammakon, lepakoiden sekä eräiden sudenkorentojen elinympäristöjen säilyttäminen tulee ottaa huomioon ja selvittää lajien säilytyskeinot ympäristöviranomaisten kanssa yhteistyössä rakennushankkeita valmisteltaessa siltä osin, kun asiaa ei ole erikseen ratkaistu. Samoin menetellään kasvillisuuden merkittävien kohteiden, erityisesti uhanalaisten ja rauhoitettujen kasvien kasvupaikkojen osalta. • Tarvittaessa rakentamisluvan tai poikkeamisluvan yhteydessä pyydetään lausunto ELY-keskukselta vakituisen asuinrakennuksen tai loma-asunnon rakentamiselle uhanalaisen lajien esiintymisalueiden läheisyydessä. Rakennettaessa rakennushankkeeseen ryhtyvän tulee selvittää uhanalaisten eliölajien esiintyminen rakennuspaikalla ja esittää tarvittaessa suunnitelma näiden huomioon ottamisesta. Myös luvasta vapautettujen laiturien osalta voi nousta esille velvollisuus huomioida direktiivilajit (viitasammakko, eräät sudenkorennot). Rakennusten purkamista koskevaan kohtaan olisi syytä lisätä esimerkiksi seuraava määräys: <i>Rakennuksen purkajan on tarvittaessa selvitettävä rakennuksen soveltuvuus lepakoiden päiväpiiloksi</i>. Kaikki Suomessa esiintyvät lepakkolajit ovat tiukasti suojeltuja lajeja, joiden lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty (luonnonsuojelulaki 78 §). Rakennuksen lepakkopotentiaalia nostavat esimerkiksi seuraavat rakenteet: ullakot, vintit, hormit, kellarit. Mikäli rakennuksessa on lepakoille soveltuvia	Lisätty määräys suojelualueista kohtaan 34 §. Kaavoissa huomioidut luontoarvokohteet käsitellään kaavamääräyksen mukaisesti. Rakentamislain 191 § mukaisesti lupa-asiaa ratkaistaessa ja muuta viranomaispäätöstä tehtäessä on lisäksi noudatettava, mitä muinaismuistolaissa ja luonnonsuojelulaissa säädetään. Rakennusjärjestyksessä ei nähdä tarpeelliseksi ottaa kantaa yksityiskohtaisesti muiden lakien nojalla suojeltuihin eläinlajeihin. Mahdolliset tulevat muutokset kyseisiin lakeihin voisivat asettaa suojeltavat lajit eriarvioiseen asemaan tai mahdollisten lakimuutoksen myötä aiheuttaa rakennusjärjestyksen uusimistarpeen.

päiväpiilopaikkoja, tulee havainnoida, onko rakennuksissa merkkejä lepakoiden oleskelusta (raapimisjäljet, ulosteet, syönnökset). Mikäli merkkejä lepakoiden oleskelusta havaitaan, tulee tehdä tarkempi lepakkoselvitys. Rakennusjärjestyksessä on kiitettävästi huomioitu puutarhakasveihin liittyvät riskit vieraslajien osalta, ja ohjattu määräyksillä suosimaan sellaisia kasvilajeja viherrakentamisessa, jotka esiintyvät luontaisilla levinneisyysalueillaan. Myös lintuturvallisuuden nostaminen rakennusjärjestykseen on erinomainen asia.	
Rakentaminen pohjavesialueilla ELY-keskus pitää rakennusjärjestysluonnoksessa esitettyjä pohjavesiin liittyviä määräyksiä tarkoituksenmukaisina ja tarpeellisina. Rakennusjärjestyksessä olisi kuitenkin syytä huomioida lisäksi vielä seuraavat asiat: Termin "tärkeä pohjavesialue" tulkitaan useasti viittaavan vain 1- ja 1E-luokan pohjavesialueisiin. Suositeltavampaa on käyttää termiä "pohjavesialue" tai "tärkeä tai vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue". Pohjavesialueet luokitellaan luokkiin 1, 2, 1E, 2E ja E. • 1-luokkaan kuuluvat vedenhankintaa varten tärkeät pohjavesialueet, joiden vettä käytetään tai on tarkoitus käyttää yhdyskunnan vedenhankintaan taikka talousvetenä enemmän kuin keskimäärin 10 kuutiometriä vuorokaudessa tai yli viidenkymmenen ihmisen tarpeisiin. • 2-luokkaan kuuluvat muut vedenhankintakäyttöön soveltuvat pohjavesialueet, jotka pohjaveden antoisuuden ja muiden ominaisuuksien perusteella soveltuvat 1 kohdassa tarkoitettuun käyttöön. • E-luokkaan kuuluvat pohjavesialueet, joiden pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen. Lähtökohtaisesti 1- ja 2-luokan pohjavesialueiden katsotaan lainsäädännössä olevan samanvertaisia ja rakennusjärjestyksessä annettujen ohjeiden tulisi koskettaa kaikkia pohjavesialueita. Pohjavesialueiden luokitus voi myös muuttua esimerkiksi vedenhankinnassa tapahtuvien muutosten seurauksena. Mikäli jotain erityisestä syystä määräyksen halutaan koskettavan vain tiettyjä pohjavesialueita, se tulisi tuoda määräyksessä selkeästi esille ristiriitaisten tulkintojen välttämiseksi. Hämeenkyrössä sijaitsee kokonaan tai osittain seuraavat pohjavesialueet 1E-luokka Mihari ja Ulvaanharju sekä Ylöjärvenharju (Ylöjärvi) ja Vatulanharju (Ikaalinen), 1-luokka Laitila ja Mannanmäki sekä Vilpeenhharju (Ylöjärvi), 2-luokka Ketunkivenkangas ja Mahnalanharju sekä Lintuharju A ja B (Ylöjärvi). Rakennusjärjestyksen liitteen ohella pohjavesialueiden rajat voi esittää karttapalvelussa kaupungin omilla verkkosivuilla. Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämä ajantasainen pohjavesialueiden luokitusten ja rajausten paikkatietoaineisto on myös nähtävillä julkisilla verkkosivustoilla, kuten vesi.fi ja MML:n Paikkatietoikkuna. Rakennusjärjestyksissä on tavanomaisesti annettu ohjeita pohjaveden rakentamisen aikaiseen suojeluun muun muassa työmaavesien hallinta, työkoneiden tankkaaminen ja säilyttäminen sekä polttoaineiden ja kemikaalien varastointi. Ohjeita on annettu myös jätevesien käsittelystä pohjavesialueilla. Pohjavesialueilla	Pohjavesialueen termiä muutettu: 25.2 kohdasta poistettu pohjavesialueen edestä sana tärkeä lausunnon mukaisesti. Kunnan ympäristönsuojelumääräyksistä on lisätty viittauksia soveltuviin kohtiin 18.1, 18.2, 22.6 sekä 25.1. Ympäristönsuojelumääräyksiä ei kirjoiteta auki rakennusjärjestykseen, jotta ympäristönsuojelumääräyksiä muuttuessa rakennusjärjestyksen ja ympäristönsuojelumääräyksiä välille ei jää kunnan määräyksiin ristiriidassa olevia määräyksiä.

jätevedet tulee johtaa pohjavesialueen ulkopuolelle tai umpisäiliöön. Jätevesien pääsy maaperään tai pohjaveteen tulee estää. Jätevedet tulee johtaa käsittelykohteeseen tiiviissä putkessa, jossa on riittävästi tarkastuskaivoja putken kunnon tarkastamista varten. Tarkastuskaivot tulee rakentaa myös liitettäessä tonttiviemärit kunnalliseen jätevesiviemäriin. Jätevesiviemärin ja jätevesijärjestelmän (esim. umpisäiliö) tiiveydestä on varmistuttava koestamalla viemärit ja jätevesijärjestelmä ennen niiden käyttöönottoa. ELY-keskus pyytää huomioimaan kyseisten ohjeiden saatavuuden, mikäli niitä ei enää kirjata osaksi rakennusjärjestystä. Niin pysyvä, kuin rakentamisen aikainen tilapäinen pohjaveden alentaminen edellyttää asiantuntijan laatimaa pohjaveden hallinta- ja tarkkailusuunnitelmaa sekä mahdollisen vesilain mukaisen lupatarpeen arviointia. Toimivaltainen ympäristöviranomainen, tällä hetkellä ELY-keskus, arvio tarvittaessa vesilain mukaisen lupatarpeen ja antaa siitä lausunnon. ELY-keskukset tulevat todennäköisesti nimikkeenä lähivuosina poistumaan valtion virastojen organisaatiouudistuksessa.	
Maalämpöjärjestelmät pohjavesialueella ELY-keskus suosittelee kieltämään maalämpökaivojen sijoittamisen pohjavesialueille. Hankkeille voi hakea vesilain mukaista lupaa, mutta viimeaikainen oikeuskäytäntö ei ole ollut pohjavesialueille haetuille energiakaivojen lupahakemuksille myönteinen. Maalämmön keruupiirin sijoittaminen pohjavesialueelle edellyttää mahdollisesti vesilainmukaista lupaa, joka on riippuvainen tehtävien maaperätutkimusten tuloksista ja maaperän tiiveydestä sekä tiiviin maaperäkerroksen paksuudesta.	Maalämpökaivojen ja maalämmön keruupiirien määräys on korjattu lausunnon mukaiseksi kohtaan 25.3.
Maa- ja kallioperän erityispiirteet Hämeenkyrön kunnan alueella on mustaliuske-esiintymiä kallioperän kiillegneissi ja -liuskevyöhykkeellä (kallioperäkartta 1:200 000, GTK), jotka voivat rajoittaa alueen maankäyttömahdollisuuksia. ELY-keskus pitää tärkeänä tämän tiedon esiintuomista myös rakennusjärjestyksessä. Mustaliuskealueilla riskiä aiheuttavat muutokset, joissa mustaliusketta sisältävää kallio- ja/tai maaperää paljastetaan niin, että mustaliuske altistuu ilmakehän hapelle ja vedelle tuottaen hapanta, metallipitoista valuntaa. Tällaista riskiä aiheuttavia toimintoja ovat mm. kalliokiven louhinta ja murskeen käsittely, rakentaminen ja kiviainesten ottaminen, maankaivu ja -käsittely ja maa-ainesten jatkokäyttö sekä kuivatushankkeet, joissa alennetaan pohjaveden pintaa.	Lisätty maininta 27 § haitalliset yhdisteet kohtaan mustaliuske-esiintymistä.
Geologisesti arvokkaat alueet ELY-keskus katsoo, että Hämeenkyrön geologisesti arvokkaat muodostumat tulisi mainita rakennusjärjestyksen luvussa Rakentaminen erityisalueilla. Kohteista maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat alueet on merkitty myös Pirkanmaan maakuntakaavan ge-alueiksi ja niille on asetettu suunnittelu- ja suojelumääräykset. Suunnittelutarvealueisiin tulisi sisällyttää myös pohjavesialueet ja arvokkaat geologiset muodostumat.	24.1. kohtaan listaan lisätty geologisesti arvokkaat alueet. Rakentamislain 45 § mukaisesti luontoarvot huomioidaan rakentamisluvan yhteydessä.
Rakentaminen ja maantiet Liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa (jäljempänä LjMTL, Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä 503/2005 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®) on säädöksiä,	39.1. kohtaa on täsmennetty erottamalla otsikoilla katualueet, maantiet ja yksityistiet.

jotka koskevat maanteiden varteen rakentamista niin asemakaava-alueella kuin asemakaava-alueen ulkopuolella. Etenkin LjMTL:n säädökset koskien kulkuyhteyksien järjestämistä maanteiltä, tiealueelle ja maantien suoja-alueelle sekä tien viereen rakentamista sekä tieltä luettavien mainoslaitteiden sijoittamista ovat merkittäviä sekä liikenteen sujuvuuden että liikenneturvallisuuden kannalta. LjMTL:n 3. luvussa annetaan maantiehen kohdistuvia toimenpiteitä koskevia määräyksiä ja 4. luvussa annetaan maantiealueen ulkopuolisia alueita koskevia maankäyttörajoituksia, joiden esittäminen rakennusjärjestyksessä on tarkoituksenmukaista ja näin on pääosin tehtykin lausunnolla olevassa rakennusjärjestysluonnoksessa. Rakennusjärjestyksen kohdan 39.1 "Ajoneuvoliittymä" osalta Pirkanmaan ELY-keskus korostaa, että tienpitoviranomaisella on aina harkintavalta maanteiden liittymien osalta. Tienpitoviranomainen voi edellyttää uuden rakennuspaikan kulkuyhteyden toteuttamista maantiellä jo olemassa olevien liittymien kautta, koska etenkin liikenteellisesti merkittävimmillä maantiellä on tarve rajoittaa liittymien määrää. Eli voi olla rakentamishankkeita, joissa uuden liittymän rakentaminen maantielle ei ole liikenneturvallisuuden ja maantien sujuvuuden kannalta hyväksyttävää. Siten rakennusjärjestysluonnoksen yhden liittymän rakentamismahdollisuutta koskevaa määräystä ei voi useinkaan soveltaa maanteillä. Lähtökohtaisesti maankäytön jäte- ja hulevesiä ei saa johtaa maanteiden kuivatusjärjestelmiin. Pirkanmaan ELY-keskus muistuttaa vielä Rakentamislain 36 § mukaisesti rakentamishankkeeseen ryhtyvän huolehtimisvastuuta mahdollisen liikennemelun torjunnassa. Pirkanmaan ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuurivastuualue vielä korostaa, että maanteiden varteen rakennettaessa tai hankkeen synnyttäessä merkittäviä liikennevaikutuksia on eri rakentamista koskevista lupahakemuksista sekä myös rakentamishankkeissa, joissa rakentaminen ei edellytä lupaa kunnalta, kuultava ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuurivastuualueella / tienpitoviranomaista naapurina (Rakentamislaki luku 6). Kuuleminen on suoritettava niin asemakaava-alueilla kuin niiden ulkopuolellakin, jollei kuuleminen rakennushankkeen vähäisyys tai sijainti suhteessa maantiehen taikka hankkeen sisältö huomioon ottaen ole maantien kannalta tarpeetonta. Tienpitäjän kuuleminen on hyvä suorittaa rakentamishankkeessa riittävän aikaisessa vaiheessa, jotta maanteiden ja maantieliikenteen asettamat rajoitukset ja ohjeet mm. kulkuyhteyksien järjestelyn osalta tulee suunnittelussa huomioiduksi.	Maantien osalta on täsmennetty, että liittymäluvassa määritetään liittymän rakentamista koskevat ehdot. Hulevesien johtamisesta kadun tai maantien avo-ojaan on lisätty määräys 43 § kohtaan. Hämeenkyrön rakennusvalvonta tulkitsee, että rakentamislain luku 6 koskee vain niitä rakentamishankkeita, jotka edellyttävät rakentamislain mukaisesti rakentamislupaa. Näin ollen rakentamislain mukaisen naapurin kuulemisen ei katsota koskevan luvasta vapautettuja hankkeita. Rakennusvalvonta tai hankkeeseen ryhtyvä suorittaa rakentamislain luvun 6 mukaisesti elinvoimakeskuksen kuulemisen naapurina lupakynnyksen ylittävissä hankkeissa, kun hankkeen naapurina on maantie ja kuulemisen ei katsota olevan ilmeisen tarpeetonta. 6.1. kohdan suoja- ja näkemäalueelle rakentamisen katsotaan koskevan myös rakentamisluvasta vapautettuja hankkeita, jolloin hankkeeseen ryhtyvän tulee pyytää tienpitoviranomaisen suostumuksen suoja-alueelle sijoittamiselle. Rakennusjärjestykseen on lisätty tästä maininta, jotta mahdollisesti suoja-alueelle sijoitettavalle rakennukselle ei ole tarvetta hakea erillistä poikkeamislupaa rakennusjärjestyksestä,
---	---

	mikäli tienpitoviranomainen erityisestä syystä katsoo sijoittamisen suoja-alueelle olevan mahdollista.
2. Pirkanmaan maakuntamuseo 17.3.2025	
Pirkanmaan maakuntamuseolta pyydetään lausuntoa otsikossa mainitusta hankkeesta. Maakuntamuseo on antanut lausunnon hankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (Diar. 854/2024, 11.11.2024). Tutustuttuaan rakennusjärjestyksen luonnokseen alueellinen vastuumuseo toteaa seuraavaa. Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo, että Hämeenkyrön rakennusjärjestysluonnoksessa ohjataan pääosin hyvin kulttuuriympäristöjen arvojen huomioimista hankkeissa. Kulttuuriympäristön vaaliminen on huomioitu heti rakennusjärjestyksen alussa, 3 §:ssä, jossa määrätään: <i>”Kun rakennuskohde tai toimenpide sijoittuu arvokkaaseen ympäristöön tai suojeltuun kohteeseen, tulee hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä selvittää yhdessä rakennusvalvontaviranomaisen kanssa eri tahojen lausuntotarpeet ja mahdolliset toimenpidettä rajoittavat tekijät.”</i> Maakuntamuseo pitää onnistuneena, että rakennusjärjestyksessä mainitaan suojeltujen kohteiden lisäksi myös arvokkaat kohteet, koska hyvinkin merkittäviä rakennuksia tai maisemakokonaisuuksia on saattanut jäädä vaille varsinaista suojelumerkintää johtuen puuttuvasta asema- tai yleiskaavasta tai kaavojen vanhentuneisuudesta. Lisäksi muun muassa rakennusjärjestyksen 5 §:ssä on annettu hyvää ohjausta rakennuskohteen sopeuttamisesta ympäristö- ja kuntakuvaan. Samoin maakuntamuseo pitää tärkeinä rantarakentamisen ohjaamisen 19 § ja 21 § sekä erityismääräyksiä 32 § asemakaava-alueiden ulkopuolisilla alueilla. Kulttuuriympäristön näkökulmasta tärkeitä ovat myös 44 § <i>Rakennuksen tai sen osan purkaminen ja erityisesti 24 § Arvokkaat ja suojellut ympäristöt ja kohteet.</i>	
24 §:ssä <i>Arvokkaat ja suojellut ympäristöt ja kohteet</i> esitetty listaus on kattava. Pirkanmaan maakuntamuseo kiittää erityisesti siitä, että luettelossa on huomioitu myös paikallisesti arvokkaat alueet ja kohteet. Kohdassa 24.2 on annettu hyvää ohjausta hankkeille, jotka kohdistuvat edellä listattuihin arvokkaisiin ja suojeltuihin ympäristöihin ja kohteisiin. Tällöin tulee kiinnittää <i>”erityistä huomiota rakennuskohteen sijoittumiseen ympäristöön, maisemaan, rakennuskantaan ja alueen ominaispiirteiden säilyttämiseen niin, että kulttuuriympäristö- ja maisema-arvot säilyvät. Alueella olevaa rakennuskantaa ja pihapiirejä tulee säilyttää ja korjata perinteitä vaalien. Rakentamisen tulee tapahtua alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot huomioiden. Arkeologinen kulttuuriperintö tulee huomioida rakennussuunnittelussa ja rakentamisessa. Kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kiellettyä. Mikäli rakentamisen yhteydessä havaitaan merkkejä muinaisjäännöksestä, on työ keskeytettävä ja ilmoitettava asiasta museoviranomaiselle.”</i> Lisäksi määräyksissä huomioidaan asianmukaisesti rakentaminen sellaiselle tontille, jonka asemakaava on ollut voimassa yli 13 vuotta.	Kohtaan 24 on ehdotukseen tehty esityksen mukaiset muutokset

Pirkanmaan maakuntamuseo esittää, että 24 §:n tekstiä (kohta 24.2) täydennetään vielä arkeologisen kulttuuriperinnön osalta seuraavilla lauseilla: <i>Kiinteään muinaisjäännökseen kuuluu suoja-alue, joka on tarpeen muinaisjäännöksen säilymiseksi sekä sen laadun ja merkityksen kannalta välttämättömän tilan varaamiseksi sen ympärille (MML 4 §).</i> Rakennuspaikan ja suojelukohteen välisen etäisyyden riittävyttä arvioi tapauskohtaisesti alueellinen vastuumuseo (Pirkanmaan maakuntamuseo). Valtaosa muinaisjäännöksistä on tarkemmin rajaamattomia, joten maankäytön suunnittelu niiden läheisyydessä voi edellyttää arkeologisia tutkimuksia ennen rakentamista. Rakentamista tai muuta maankäyttöä suunniteltaessa kiinteän muinaisjäännöksen alueelle tai sen läheisyyteen tulee pyytää lausunto alueelliselta vastuumuseolta (Pirkanmaan maakuntamuseo). Kohdan 24.2 tekstiä on syytä myös konkretisoida esimerkeillä mahdollisista kiinteän muinaisjäännöksen merkeistä muodossa: <i>Mikäli rakentamisen yhteydessä havaitaan merkkejä muinaisjäännöksestä (esim. ympäröivästä poikkeavaa nokista tai punertavaa maata, hiiltä, kiveystä, kivi- tai tiilimuurausta tai arviolta yli 100 vuotta vanhoja esineitä), on työ keskeytettävä ja ilmoitettava asiasta museoviranomaiselle.</i> Pirkanmaan maakuntamuseo kiittää kohdan 24.4 määräyksestä, jonka mukaan toimenpiteen kohdistuessa <i>"arvokkaaseen kulttuuriympäristökokonaisuuteen tai kohteeseen tai suojeltuun rakennukseen, on ennen kuntakuvaan vaikuttavien toimenpiteiden toteuttamista, käyttötarkoituksen tai sisätilojen muuttamista oltava hyvissä ajoin yhteydessä rakennusvalvontaviranomaiseen sekä pyydettyä museoviranomaisen lausunto muutoshankkeesta ja kohteen kulttuurihistoriallisesta arvosta".</i> Koska arvokkaisiin kohteisiin kuuluvat mm. kiinteät muinaisjäännökset, jotka ovat usein tarkemmin rajaamattomia ja sijaitsevat pääosin maan alla, on tärkeää muinaismuistolain 1 ja 4 §:n vaatimusten mukaisesti täydentää em. lause muotoon: "Kun toimenpide kohdistuu arvokkaaseen kulttuuriympäristökokonaisuuteen tai kohteeseen tai suojeltuun rakennukseen <u>tai kiinteän muinaisjäännöksen lähiympäristöön</u>, on ennen kuntakuvaan <u>tai maapohjaan</u> vaikuttavien toimenpiteiden toteuttamista, käyttötarkoituksen tai sisätilojen muuttamista oltava hyvissä ajoin yhteydessä rakennusvalvontaviranomaiseen sekä pyydettyä museoviranomaisen lausunto - -".	
Uusi rakentamislaki siirtää monissa asioissa aiempaa enemmän vastuuta hankkeeseen ryhtyvälle ja tämän kyvylle tulkita kaavoja ja määräyksiä sekä erilaisia ohjeita. Pirkanmaan maakuntamuseo kiittää Hämeenkyrön kuntaa rakennusjärjestysluonnoksen 44 §:stä, jonka mukaan rakennusvalvontaviranomainen <i>"voi erityisestä syystä rakennuksen purkamisen sisältävää rakentamislupahakemusta tai erillistä purkamislupahakemusta käsitellessään edellyttää, että hakija toimittaa selvityksen rakennuksen ja sen sisätilan historiallisesta tai rakennustaiteellisesta arvosta".</i> Tämä mahdollisuus selvitysten edellyttämiseen auttaa rakentamislain mukaisesti varmistamaan, ettei purkaminen vaikeuta rakennetun ympäristön suojelemista koskevien tavoitteiden saavuttamista sellaisessa tilanteessa, jossa olemassa olevat inventointitiedot ovat selvästi puutteellisia.	Rakennusvalvonta ohjeistaa luvan hakijaa tapauskohtaisesti. Rakennusjärjestykseen ei ole tarkoituksenmukaista avata laajasti eri tietopalveluiden sijainteja.

15 §:ssä <i>Rakennuspaikalle asetettavat vaatimukset määrätään: ”rakennushankkeeseen ryhtyvän on selvitettävä etukäteen, soveltuuko kiinteistö rakentamiseen, kun otetaan huomioon suojelulliset, historialliset ja luontoarvot sekä ennusteet muuttuvista ilmasto-olosuhteista”</i>. Maakuntamuseo pitää määräystä tarpeellisena. Kuntalaiset tarvitsevat kuitenkin myös ohjausta siihen, miten tunnistaa kulttuurihistoriallisesti arvokkaat alueet ja kohteet ja mistä tieto 24 §:ssä mainituista arvokkaista ja suojelluista alueista ja kohteista löytyy. Tähän olisi tärkeää antaa ohjeita viittaamalla mm. museon edellisessä lausunnossa mainittuihin tietopalveluihin.	
Pirkanmaan maakuntamuseo pitää erinomaisena, että rakennusjärjestysluonnokseen sisältyy rakennetun ympäristön ja maiseman arvoja kuvaavia liitekarttoja, jotka ovat erinomainen tiedonvälittämisen keino. Maakuntamuseo huomauttaa, että valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön kohteista puuttuvat <i>F. E. Sillanpään kodit</i> (Myllykolu, Saavutus ja Töllinmäki) sekä <i>Hämeenkaan- ja Kyrönkankaantie</i>. Teknisenä korjauksena maakuntamuseo esittää maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö -termin korvaamista maakunnallisesti arvokkaalla rakennetulla kulttuuriympäristöllä. Maakuntamuseo esittää, että rakennusjärjestykseen lisättäisiin huomautus, että kartoilla ei ole esitetty lailla suojeltuja rakennuksia tai paikallisesti arvokkaita, inventoinneissa tunnistettuja ja/tai kaavalla suojeltuja alueita, pihapiirejä tai rakennuksia. Lisäksi maakuntamuseo esittää, että liitekarttojen yhteyteen lisätään maininta, että kartat esittävät tilannetta rakennusjärjestyksen laatimishetkellä ja ajantasainen aineisto tulisi tarkastaa kunnalta tai alueelliselta vastuumuseolta. Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta liiteaineisto puuttuu rakennusjärjestyksen luonnoksesta. Rakennushankkeiden kannalta oleellinen tieto siitä, mistä arkeologisten kohteiden paikka- ym. tiedot ovat saatavilla, myös puuttuu, ja se tulisi vielä lisätä. Keskeisimpiä tiedon lähteitä ovat Museoviraston <i>Kulttuuriympäristön palveluikkuna</i> www.kyppi.fi ja karttapalvelu https://kartta.museoverkko.fi sekä Maanmittauslaitoksen <i>Paikkatietoikkuna</i>.	Lisätään ehdotetut kohteet sekä tiedot karttaan ja korjataan termi oikein karttaan. Karttaan on lisätty maininta että ajantasainen aineisto on tarkistettava vastuutaholta.
Luonnokseen ei sisälly listausta valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviä alueita ja kohteita koskevista inventoinneista, joissa on alueiden osoittamisen lisäksi määritelty ne ominaispiirteet ja arvot, joihin arvoluokitus perustuu. Maakuntamuseo esittää, että rakennusjärjestykseen sisällytetään listaus keskeisistä inventoinneista. Näitä ovat esimerkiksi: - Pirkanmaan valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet - VAMA 2021- Pirkanmaan maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi: Ehdotus maakunnallisiksi maisema-alueiksi 2013- Pirkanmaan maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt 2016- Kulttuurimaisemat 2016: Pirkanmaan maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat maatalousalueet- Hämeenkyrön osayleiskaavainventointi 2017 - Kirkonkylästä ja maataloudesta modernismiin, Hämeenkyrön ja Kyröskosken taajamaksi- Kulttuuriympäristöselvitys, Sasi-Mahnala-Laitila-Metsäkulma -osayleiskaava 2023- Rakennusinventointi 2010. Kirkkojärvi-Heinijärvi-Herttua-Jumesniemi, 2010- Hämeenkyrön kansallismaiseman hoitosuunnitelma, 1997	Inventointien tuominen osaksi rakennusjärjestystä saattaisi muuttaa inventointien oikeusvaikutuksia maanomistajille ja kuntalaisille, jonka ei nähdä olevan tarkoituksenmukaista rakennusjärjestyksen yhteydessä. Inventoinnit huomioidaan tapauskohtaisesti rakentamislupien käsittelyssä sekä kaavoituksen yhteydessä.

Lisäksi kunnan verkkosivuille rakennusjärjestyksen yhteyteen olisi hyvä lisätä helposti päivitettävät tiedot siitä, mistä kaavatiedot ja kulttuuriympäristön arvoja koskevat tiedot löytyvät ja että kaavoituksesta, rakennusvalvonnasta ja alueelliselta vastuumuseolta voi niistä tiedustella tarkemmin. Tämä päivittyvä tieto palvelisi rakennushankkeisiin ryhtyviä mm. 3 ja 15.1 §:n velvoitteiden osalta paremmin kuin nopeasti vanhentuvat tiedot rakennusjärjestyksessä tai sen liiteaineistoissa.	Rakennusjärjestyksen lisäksi kunta voi laatia tarkempia ohjeistuksia aiheesta sivuilleen. Rakennusjärjestys pyritään pitämään määräysluontoisena, jolloin ohjeiden ajantasaisuus on helpompaa pitää yllä tulevaisuudessa.
Pirkanmaan maakuntamuseo esittää vielä harkittavaksi ja täydennettäväksi muutamia rakennusjärjestyksen kohtia edellä jo mainittujen lisäksi. Pykälään 22 § <i>Luvanvaraisuudesta vapautetut uudisrakentamiskohteet ja niitä koskevat määräykset</i> maakuntamuseo esittää yleismääräystä, jonka mukaan vapautus luvanvaraisuudesta ei koske suojeltuja rakennuksia, kiinteiden muinaisjäännösten ja muiden arkeologisten kulttuuriperintökohteiden alueita eikä alueita, joita koskee kaavan aluesuojelumerkintä.	Yleismääräystä ei katsota tarkoituksenmukaiseksi, koska osa luvasta vapautetuista kohteista katsotaan olevan vähäisiä toimenpiteitä, joissa rakentamista ei ole tarvetta ohjata. Luvasta vapautetussa rakentamisessa tulee noudattaa kaavamääräyksiä.
Ilmalämpöpumppujen osalta 22 §:ssä määrätään, ettei niitä tulisi suojelluissa ja arvokkaassa kulttuuriympäristössä sijoittaa kadun puoleiselle julkisivulle. Pirkanmaan maakuntamuseo pitää kirjausta kannatettavana ja esittää täydennystä siten, että suojelluissa kohteissa ja arvokkaissa kulttuuriympäristöissä ulkoyksiköt suositeltaisiin asentamaan maatuen varaan, irti seinästä. Maakuntamuseo esittää kohdan 22.4 <i>Aurinkosähköjärjestelmät</i> yleismääräyksiin täydennystä, että aurinkopaneelit tulee viistolla kattopinnalla asentaa lappeen suuntaisesti, selkeiksi suorakaiteen muotoisiksi kentiksi, eivätkä ne saa peittää koko lapetta. Kuntalaisille olisi lisäksi hyvä tarjota tietoa siitä, mitä teknisten laitteiden sopeuttaminen kuntakuvaan tarkoittaa. Esimerkiksi vihreään siirtymään liittyvien järjestelmien suunnittelusta on julkaistu Ympäristöministeriön toimesta opas <i>Vähähiiliset energiamuodot kulttuurihistoriallisesti arvokkaissa kohteissa: Kokemuksia esimerkkikohteista</i> (Ympäristöministeriö, 2024), ja myös Pirkanmaan maakuntamuseo on laatinut omat, lyhyet ohjeet aurinkopaneelien ja lämpöpumppujen asentamisesta kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin rakennuksiin. Ohjeet löytyvät museon internet-sivuilta.	Aurinkosähköjärjestelmä kohtaan 22.4 on lisätty lausunnon perusteella kohta suojelluista kohteista ja arvokkaasta rakennetusta kulttuuriympäristöstä.
Pirkanmaan maakuntamuseo kannattaa määräystä, jonka mukaan luvanvaraisuudesta ei vapauteta asemakaava-alueen ulkopuolella maatalan tilakeskuksen alueelle sijoittuvaa kasvihuonetta ja kasvutunnelia silloin, kun ne sijaitsevat valtakunnallisesti tai maisemallisesti arvokkaalla alueella. Maakuntamuseo katsoo, että samanlaista määräystä tulisi käyttää myös kohdissa 22.10 <i>Lantalat, lietesäiliöt ja laakasiilot</i> sekä 22.11 <i>Siilot ja varastointisäiliöt</i>.	22.10 ja 22.11 kohtia täsmennetty koskemaan tilakeskuksen rakennusten läheisyyteen koskevaa rakentamista. Luvanvaraisuudesta vapautettava rakentaminen katsotaan tällöin koskevan toiminnassa olevan tilan tarpeellista elinkeinoharjoittamista.

	Mikäli 22.10 tai 22.11 kohteita sijoitetaan muualle kuin tilakeskuksen rakennuksen läheisyyteen rakentamisluvan tarve harkitaan tapauskohtaisesti valtakunnallisesti tai maisemallisesti arvokkailla alueilla.
23 §:ssä <i>Luvanvaraisuudesta vapautettavat korjaus- ja muutostyöt ja niitä koskevat määräykset</i> on suojellut rakennukset ja alueet, joita koskee suojelumerkintä, rajattu luvanvaraisuudesta vapauttamisen ulkopuolelle. Tämä koskee asuinrakennusten terassien ja parvekkeiden lasittamista, julkisivun ja katon värisävyn ja (materiaalin) muutoksia. Pirkanmaan maakuntamuseo pitää määräyksiä pääosin onnistuneina ja katsoo, että vastaavan määräyksen tulisi koskea myös kohtaa 23.3 <i>Savupiiput ja tulisijat</i>. Lisäksi maakuntamuseo huomauttaa, että kohta 23.4 on tulkinnanvarainen sen suhteen, miltä osin määräys koskee muutoksia julkisivun ja katon materiaaleissa. 44 §:ssä määrätään, että rakennuskohteen osittaisessa purkamisessa ja korjaamisessa on otettava huomioon rakennuksen ominaispiirteet, eikä toimenpide saa harkitsemattomasti johtaa rakennuksen alkuperäisestä tyyllisestä poikkeavaan lopputulokseen. Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo, että ristiriitaisten tulkintojen välttämiseksi sana "harkitsemattomasti" olisi syytä poistaa virkkeestä.	Julkisivujen muutoksia koskevissa kohdissa on haluttu jättää tulkinnanvaraa, jotta hankkeita on mahdollista arvioida kohdekohtaisesti. 44 § harkitsemattomasti sanan katsotaan olevan tarpeellinen, jotta rakentamisluvalla on mahdollisuus vähäisesti poiketa rakennuksen alkuperäisestä tyylistä silloin, kun muutoksen katsotaan olevan vähäinen ja perusteltu. Harkitsemattomasti sanan poistaminen voisi aiheuttaa tarvetta hakea poikkeamista rakennusjärjestyksestä vaikka muutoksen katsottaisiin olevan vähäinen.
Teknisinä korjauksina maakuntamuseo esittää muutettavaksi 2 §:n <i>Rakennustapaohjeet</i> otsikoksi "rakentamistapaohjeet"	
Päivitetyt rakennusjärjestyksen ehdotus liiteaineistoinen on lähetettävä lausuntoa varten Pirkanmaan maakuntamuseoon.	
3. Pirkanmaan Liitto 20.2.2025	
Pirkanmaan liitto toteaa, että rakennusjärjestyksen uudistaminen rakentamislain mukaiseksi on tärkeää. Rakennusjärjestyksen rooli on myös jatkossa vahva ja sen merkitys kaava-alueiden ulkopuolisessa rakentamisessa erittäin merkittävä. Pirkanmaan liitto katsoo, että rakennusjärjestyksessä tulisi ottaa huomioon Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 ja Pirkanmaan elonkirjon ja energian vaihemaakuntakaavassa alueen erityisominaisuuksina osoitettavat valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät luonnon ja kulttuuriympäristöjen arvoalueet. Näiden arvoalueiden huomioiminen rakennusjärjestyksessä edistää myös maakuntakaavojen tavoitteiden toteutumista. Pirkanmaan liitto esittää, että arvoalueet yksilöidään ja listataan sekä osoitetaan numeroituna rakennusjärjestyksen liitekartoilla. Alueiden näkyvyys liitekartoilla parantaa niiden arvojen huomioon ottamista rakentamisen suunnittelussa.	Merkitään tiedoksi.

Laadukkaan rakentamisen tueksi Pirkanmaan liitosta on myös mahdollista saada tarkempia lisätietoja maakunnallisista arvoalueista, jotka osoitetaan maakuntakaavoissa kehittämisperiaatemerkinnöillä. Näitä ovat esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden ydinalueet ja sinivihherluonnon monimuotoisuuden ydinalueet.	
4. Ympäristöterveys Pirteva 14.3.2025	
Ympäristöterveys Pirtevan terveystarkastaja toteaa lausuntonaan seuraavaa: Rakennusjärjestysluonnoksessa kohdassa 15.3. Asuinpaikkaa koskevat määräykset on uuden asuinrakennuspaikan vähimmäispinta-ala asemakaava-alueiden ulkopuolella ja yleiskaava-alueilla, joissa ei ole rakennuspaikan kokoa koskevaa määräystä 2000 m². Näin pienellä kiinteistöllä voi olla vaikeaa sijoittaa juomavesikaivoa ja jätevesien maaperäkäsittelyä siten, että riittävät suojaetäisyydet saavutetaan. Rakennuspaikan koon tulisi olla vähintään 3000 m².	Rakentamislain 45 § mukaisesti rakennuspaikan kokoa on laskettu ja nykyinen minimikoko on 1000m². Voimassa olevan rakennusjärjestyksen mukaisesti rakennuspaikan on oltava pinta-alaltaan vähintään 2000m². Rakennuspaikan pinta-alan nostamisen aiemmasta ei katsota olevan lain hengen mukaista. 2000m² rakennuspaikalle talousvesikaivon ja jätevesijärjestelmän sijoittaminen voi olla haastavaa, mutta sen katsotaan kuitenkin olevan mahdollista kun valitaan kiinteistölle soveltuvat järjestelmät.
5. MTK-Hämeenkyrö ry 12.2.2025	
Yleistä MTK-Hämeenkyrö ry. kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Hämeenkyrön kunnan rakennusjärjestyksen uudistamisen luonnosvaiheesta. Näemme tärkeänä, että Hämeenkyrön kunta päivittää vuodelta 2013 olevaa rakennusjärjestystä. Haluamme korostaa voimassaolevan alueidenkäyttölain seuraavia kirjauksia koskien yleiskaavan tarkoitusta: • Alueidenkäyttölain mukaan yleiskaavan tarkoituksena on kunnan yhdyskuntarakenteen ja maankäytön yleispiirteinen ohjaaminen sekä toimintojen yhteensovittaminen. • Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa Tavoitteeksi on syytä ottaa hyvä kokonaisuus, jossa huomioidaan hankkeen kaikki vaikutukset. Pidämme tärkeänä, että tarvittavat vaikutusten arvioinnit tehdään riittävän laajasti ennen kuin päätöksiä hankkeen etenemisestä tehdään, ja että asianosaisia tiedotetaan hankkeen etenemisestä.	
Huomioitamme rakennusjärjestyksen uudistamisen luonnosvaiheesta: <i>Kohta 6.1. (sivu 11) Yleiset määräykset</i>-alaluvussa mainitaan, että "savusaunaa tai muuta palovaarallista rakennuskohdetta, kuten viljankuivaamo, ei saa sijoittaa 16 metriä lähemmäksi toisen omistamaa tai hallitsemaa maata eikä 20 metriä lähemmäksi rakennusta, joka on toisen omistamalla tai hallitsemalla maalla. Palovaarallinen rakennuskohde tulee sijoittaa naapurin rajasta palomääräysten edellyttämällä tavalla."	Maa- ja metsätalousministeriön asetus tuettavaa rakentamista koskevista paloteknisistä vaatimuksista 11 § asettaa vaatimuksia viljakuivaamon etäisyydelle ja tästä syystä rakennusjärjestyksen määräyksen katsotaan

MTK-Hämeenkyrön mielestä edellä mainitusta kirjauksesta tulee poistaa maininta viljankuivaamosta, koska uudet viljankuivaamot ovat paloturvallisia ja niiden paloturvallisuuteen kiinnitetään yhä enemmän huomiota. Näin ollen rakennusjärjestyksen kirjaus ei olisi maanomistajalle ja maatalousyrittäjälle kohtuuton. Kyseinen lause rakennuksien paloturvallisuudesta on sanatarkasti mainittu Kuntaliiton mallirakennusjärjestyksessä vuodelta 2024. Rakentamislaisissa (751/2023) ei määrätä tarkkaa metrimäärää rakennuskohteiden paloturvallisuuteen liittyvää etäisyyttä naapurin rajasta. Kyseisessä laissa todetaan myös, että rakennusjärjestyksen määräykset eivät saa olla kiinteistönomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuuttomia. MTK-Hämeenkyrö esittää muutosta kyseiseen kohtaan siten, että savusaunaa tai muuta palovaarallista rakennuskohdetta, lukuun ottamatta viljankuivaamoja, ei saa sijoittaa 16 metriä lähemmäksi toisen omistamaa tai hallitsemaa maata eikä 20 metriä lähemmäksi rakennusta, joka on toisen omistamalla tai hallitsemalla maalla perustuen maanomistajan oikeuteen, ettei kunnan rakennusjärjestys saa olla kiinteistönomistajalle kohtuuton. Kohdat 17§ <i>Rakentamisen määrä, maanviljelyksen rakentaminen</i> (sivut 19–20) ja kohta 18§ <i>Eläinsuojat muualla kuin maatilalla</i> (sivu 20) toteamme olevan täysin aiemman vuoden 2013 rakennusjärjestyksen mukaiset, josta meillä ei ole huomautettavaa. <i>Liite 1 Siirtyvät lisämääräykset</i> (sivu 50)” 35 § Maanviljelys- tai metsätaloalueeksi (MV, MM) määrättyllä alueella saa rakentaa ainoastaan maanviljelystä, karjanhoitoa tai metsätaloutta palvelevia rakennuksia”. Esitämme sanaa ”ainoastaan” poistettavaksi lisämääräyskohdasta ja tekstiä muokattavaksi seuraavaan muotoon: ”Maanviljelys- tai metsätaloalueeksi (MV, MM) määrättyllä alueella saa rakentaa luonnonvaraelinkeinoja palvelevia rakennuksia”. Perusteluna, ettei lisämääräyskohta rajoita liikaa maa- ja metsätalousyrittäjän mahdollisuuksia harjoittaa ammattiaan ko. alueella ja luonnonvaraelinkeinot käsittävät edellä mainitut tuotantosuunnat laaja-alaisemmin.	olevan perusteltua. Vaatimuksen ei katsota olevan näin ollen myöskään kiinteistönomistajalle kohtuuton. Kuntaliiton mallirakennusjärjestyksen mukaisessa kirjauksessa on huomioitu viljankuivaamon etäisyydessä vaikutukset myös naapurikiinteistöön, jotta viljankuivaamon rakentaminen ei vaikuta naapurin rakennusoikeuteen rakentaa neljän metrin päähän kiinteistön rajasta. Siirtyviin lisämääräyksiin ei ole tarkoituksenmukaista tehdä muutoksia aiemmasta uudella rakennusjärjestyksellä. Muutoksia on mahdollista tehdä kaavoituksella.
6. Elenia Verkko Oyj 12.3.2025	
Elenia Verkko Oyj (jäljempänä ”Elenia”) kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja lausuu esitysvaiheen asiakirjoista seuraavasti: Elenia pitää hyvänä, että rakennusjärjestysluonnoksessa kohdassa 4 puistomuuntamot on eriteltynä rakennelmiksi, jotka eivät käytä rakennusoikeutta. Elenia ehdottaa, että 4 §:ssä sana ”puistomuuntamot” korvattaisiin kuitenkin pelkällä sanalla muuntamo. Muuntamoiden koot ja nimet vaihtelevat ja Elenia toivoo, että niitä käsiteltäisiin yhteneväisesti. Muuntamoita voi olla esim. pylväspuisto- ja reaktorimuuntamot, jotka ovat kaikki kooltaan alle 30m2. Tämä selkeyttäisi rakennusjärjestystä vielä lisää verkkoyhtiön näkökulmasta. Lisäksi Elenia toteaa selvyyden vuoksi, että yhdyskuntatekniset laitteet, kuten muuntamot, ovat rakennelmia, joiden ei tulisi olla rakentamisluvan tai sijoittamisluvan alaisia. Tulkinta on yhtenevä rakentamislain kanssa.	Kohta 6.1 on muutettu ehdotukseen.
Kohdassa 6.1 sanotaan: ”Maantielain mukaan rakennusta ei saa sijoittaa maantien suoja-alueella tai tien näkemäalueella. Suoja-alue ulottuu 20 metrin etäisyydelle tien tai lähimmän ajoradan keskilinjasta, valtateillä tai kantateillä 30 metriä ja moottoritieillä 50	

metriä ja sen rampeilla 20 metriä. Yksityistielain mukaan yksityisteillä suoja-alue ulottuu enintään 12 metrin etäisyydelle ajoradan keskilinjasta.” Elenia ehdottaa, että kohtaa muokattaisiin lisäämällä seuraava lause: ”Rakennusten etäisyyden yksityistien ajoradan keskiviivasta on oltava vähintään 12 metriä, ellei tiesuunnitelmassa ole toisin mainittu. Näille tien suoja-alueille ei saa rakentaa ilman tienpitäjän lupaa (yksityistielaki 560/2018)”.	
Elenia toteaa lisäksi, että asemakaava-alueilla voi olla tilanteita, joissa ei ole erikseen muuntamoille varattuja paikkoja tai alueita. Vihreän siirtymän ja asiakkaiden tilaamien liittymien myötä uusia muuntamoita joudutaan lisäämään asemakaava-alueille odottamattomastikin, eikä näille ole välttämättä varattuna paikkoja kaava-alueelta. Näissäkin tilanteissa maanomistajan lupa tulisi riittää sijoittamiselle ja lupaprosessin tulisi olla mahdollisimman kevyt. Tarpeettoman raskas lupaprosessi vaikeuttaa ja hidastaa verkon saneeraustöitä sekä potentiaalisesti pidentää Hämeenkyrön asukkaiden ja yritysten liittymien tilausaikoja. Elenialla ei ole tässä vaiheessa muuta lausuttavaa rakennusjärjestysluonnoksesta. Pyydämme saada uuden rakennusjärjestyksen tiedoksi osoitteella verkkolausunnot@elenia.fi	
7. Fingrid Oyj 13.3.2025	
Lausuimme 11.11.2024 rakennusjärjestyksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Toimme esille asioita, joita voi harkinnan mukaan sisällyttää rakennusjärjestykseen voimajohtojen kannalta. Rakennusjärjestysluonnoksessa 6 § luvussa 6.1. yleisissä määräyksissä lukee seuraavaa: ”Voimajohtoalueelle ei saa sijoittaa rakennuskohteita ilman voimajohdon omistajan tai haltijan lupaa. Voimajohto alueen läheisyyteen rakennettaessa on noudatettava Fingridin antamia ohjeistuksia ja määräyksiä”. Jälkimmäinen lause kannattaa muotoilla siten, että se koskee Fingridin ohella myös muiden voimajohtojen omistajien ohjeita. Fingrid ohjeistaa vain omistamiensa voimajohtojen osalta rakentajia. Voimajohtoalueen osien leveydet vaihtelevat tapauskohtaisesti ja voimajohtoaluetta koskevat tiedot pitää selvittää voimajohdon kunkin omistajalta rakentamista suunniteltaessa lähelle voimajohtoa. Fingridin omistamien johtojen osalta tehdään risteämälausuntopyyntö. Kaavoituksen yhteyshenkilönä Fingridissä toimii Mika Penttilä puh. 030 395 5230. Fingridin johtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto. Pyydämme toimittamaan risteämälausuntopyynnön ensisijaisesti verkkosivun kautta www.fingrid.fi/risteamalausunnot. Yleiskaavat ja asemakaavat, joissa on Fingrid Oyj:n voimajohtoja tai muita toimintoja, pyydämme lähettämään lausunnot mieluiten sähköisenä osoitteeseen kirjaamo@fingrid.fi.	
8. Telia Towers Finland Oy 13.3.2025	
Telia Towers Finland Oy (jäljempänä ”TTF”) on 6.11.2024 lähettänyt lausunnon Hämeenkyrön kunnalle rakennusjärjestyksen uudistamisen OAS-vaiheessa (kts. liite). TTF viittaa kyseisessä lausunnossa jo toteamaansa ja esittää vielä alla tässä lausunnossa olevat huomiot rakennusjärjestysluonnoksen osalta. 1. Rakennusjärjestysluonnokseen sisältyvä mastojen etäisyysvaatimus	Maston etäisyysvaatimukseen rajasta on tehty lausunnon perusteella muutos kohtaan 6.1, jotta etäisyysvaatimus ei tarpeettomasti vaikeuta

Rakennusjärjestysluonnoksen kohdassa 2 luku, 6 §, 6.1 Yleiset määräykset (sivu 11) todetaan seuraavaa: *Vähäiset rakennelmat ja mastot tulee sijoittaa korkeutensa verran irti naapurin rajasta. rakennelman sijoittaminen edellä mainittua lähemmäksi edellyttää naapuritontin omistajan tai haltijan suostumusta.*

TTF toteaa, että näin kirjoitettuna kyseinen määräys tulee tuottamaan paljon haittaa ja rajoittamaan tukiasemien (mastojen) rakentamista, sijoittelua sekä mastojen vaihtoa.

Tyypillisesti rakennusjärjestyksiin sisältyvän etäisyysmääräyksen mukaan kohdetta ei tule rakentaa neljää (4) metriä lähemmäksi rajaa. TTF:n näkemyksen mukaan perusteita tämän vaatimuksen tiukentamiselle mastojen osalta ei ole jatkossakaan.

Mastojen sijoittelussa huomioidaan aina ko. kiinteistö tai tontti, jolle masto sijoitetaan, sekä naapurit. Eli maston sijoitus määritellään naapureista sen etäisyyden päähän, joka on mahdollista toteuttaa (tontin joihinkin osiin voi olla hankala rakentaa maaperän, jyrkän rinteen tms. takia). Naapureita voi olla useita, joten maston sijoituksessa tulee huomioida heidät kaikki. Hyvänä perussääntönä on ollut, että neljää metriä lähemmäksi rajaa ei saa rakentaa.

Tukiasema-alueelle sijoitetaan masto, laitesuoja, piha-alue (johon esim. nostokaluston saa sijoitettua ja jossa mahtuu kääntymään esim. pakettiautolla), siirtoyhteyksikaapeloinnit ja sähkökaapelit (sähköliittymä). Tukiasema-alueet ovat joko vuokrattuja (kunnan tai yksityisen maanomistajan kanssa tehty maanvuokrasopimus) tai ostettuja. Riippumatta siitä, onko kyse vuokratusta tai omasta tontista, ovat alueet pienehköjä, kompakteja kiinteistöjä, joihin mahtuu edellä mainitut tukiasematarpeet.

On kohtuutonta, perusteetonta ja tarpeetonta vaatia, että mastot tulee sijoittaa korkeutensa verran irti naapurin rajasta. Tämä perusteeton määräys toisi uusiin ja nykyisiin tukiasema-alueisiin huomattavia rajoituksia. Lisäksi tämä voisi johtaa siihen, että soveltuvia alueita tukiasemakohteiden rakentamiseen olisi löydettävissä nykyistä vähemmän, mikä osaltaan heikentäisi kunnan alueen viestintäyhteyksien laatua.

Uusissa mastokohteissa vuokrattavat ja ostettavat tukiasema-alueet kasvaisivat merkittävästi, mikä aiheuttaisi huomattavat lisäkustannukset hankkeisiin ja aiheuttaisi pahimmillaan riskin siitä, että kohteita ei päädyttäisi rakentamaan korkeiden kustannusta johdosta. Tämä olisi epäedullinen kehitys myös kunnan ja kaavoittajan kannalta, kun kaavoitettavaa maata jäisi hyödyntämättä.

Olemassa olevissa mastokohteissa myös maston vaihtotilanteista tulisi ongelma. Nykysäädösten mukaan rakennetut mastot (esim. korkeudeltaan 60 metriä) on sijoitettu 4 - 10 metrin päähän rajasta (ja tontin koko esim. 25m x 30m = 750 m²). Uuden määräyksen mukaan emme voisi enää vaihtaa uutta mastoa vanhan maston tilalle, vaikka uuden maston koko olisi sama kuin vanhan (tai korkeampi). Uuden määräyksen mukaan neliönmuotoinen tontti 60 metrin mastolle vaatisi 120m x 120m = 14 400 m² maa-alueen, jotta masto olisi 60 metrin päästä rajasta.

Näin ollen TTF:lle tulisi jäämään useita vuokra- ja omistustontteja, joita ei voisi enää hyödyntää, kun masto on tullut ikänsä päähän tai vaihtoehtoisesti jos tarvittaisiin uusi masto viestintäyhteyksien lisäämiseen tai parantamiseen.

mastojen rakentamista tulevaisuudessa.

Maston ja hallituksen esityksen mukaan mastoksi tulkittavan alle 30m tuulivoimalan etäisyysvaatimukset on erotettu toisistaan ja maston osalta kirjausta on korjattu niin, että masto on mahdollista rakentaa vähintään neljän metrin päähän naapurin rajasta. Alle 30 metrin tuulivoimalan etäisyysvaatimus on säilytetty ennallaan, josta on mahdollista poiketa naapurin suostumuksella.

Yli 30m korkeat mastot ja tuulivoimalat edellyttävät rakentamislupaa rakentamislain mukaan ja niiden kohdalla etäisyydet käsitellään lupahakemuksen yhteydessä.

2. Yleistä mastorakentamiseen liittyvistä laatu- ja turvallisuustoimenpiteistä Mastojen rakentamiseen liittyvät olennaisina osina seuraavat laatu- ja turvallisuustoimenpiteet: • Perustus- ja rakennesuunnittelu sekä perustus- ja rakennelaskelmat tehdään vastaavasti kuin isojen rakennustenkin osalta varmuuskertoimineen. • Maaperätutkimukset suoritetaan lähtökohtaisesti aina, lukuun ottamatta mm. selviä kalliopaikkoja. • Määräaikaistarkastukset: Mastoille suoritetaan määräaikaistarkastuksia ja -mastohuoltoja. Mastot vaihdetaan tarvittaessa iän / kunnon mukaan tai mikäli mastolle tarvitaan lisäkapasiteettia. • Rakennelaskelmissa huomioidaan mastoon sijoitettavan laitekapasiteetin ja kuorman lisäksi mm. sijoituspaikka, korkeusasema, puusto, läheiset rakennukset, aukeat alueet, meren läheisyys, tuuliolosuhteet, maaperä ja lumen määrä ko. alueella (eli jos kohde on Pohjois-Suomessa tai meren äärellä, niin maston perustukset ja rakenteet lasketaan sen mukaan). • Lumen ja jään kertyminen mastoon huomioidaan jo mastopaikan suunnitteluvaiheessa. Jään ja lumen kertymistä on erityisesti meri- ja tunturialueilla. • Mahdolliset lentoestevalot ja -maalaukset mastolle määrittelee Traficom. Jos maston läheisyydessä (10 km säteellä) ei ole lentokenttiä tai varalaskukenttiä, vain korkeimpiin (70m tai yli) mastoihin Traficom vaatii lentoestevalot ja -maalaukset. • Mastoja / mastopaikkoja suunnittelevat, toimittavat, rakentavat, huoltavat ja tarkastavat vain siihen pätevöityneet ammattihenkilöt, urakoitsijat ja toimittajat. • Säteily: Masto ja laitesuoja itsessään eivät aiheuta säteilyä. Operaattorit noudattavat tukiasemarakentamisessaan maamme lakeja ja muita määräyksiä, jotka koskevat tätä toimintaa. Operaattorien verkkosuunnittelijat ovat saaneet selkeän ohjeistuksen antennien asennusta, tukiasemapaikan valintaa, käytettyjä tehoja, antennivahvistuksia ja muita tähän vaikuttavia tekijöitä koskien. Operaattoreiden asennushenkilöstö on koulutettu tekemään asennukset niin, että tukiasemien antenneja ei asenneta tavalla, joka voisi aiheuttaa vaaratekijän työntekijöille itselleen tai tukiaseman lähistöllä asuville ihmisille. Edellä mainittujen asioiden perusteella maston rakentamisessa otetaan huomioon siitä aiheutuvat välilliset ja välittömät riskit. TTF ei näe tarvetta tiukentaa jo nyt käytössä olevia rakentamismääräyksiä ja -ohjeita (mukaan lukien määräystä, joka mahdollistaa rakenteen sijoittamisen neljän metrin etäisyydelle rajasta). - TTF korostaa, että vastaavia mastorakenteita on hyvin tyypillisesti sijoitettu myös asutuksen välittömään läheisyyteen. - Ympäristövaikutustensa osalta ne vertautuvat muuhun yhteiskunnalliseen infrastruktuuriin, kuten voimajohtorakenteisiin ja valaisinpylväisiin. Infrastruktuuri on osa yhteiskuntaa ja modernia maisemaa, eikä oikein toteutettuna aiheuta vaaraa ympäristölleen. - Mastorakenteita vastaavia rakenteita rakennetaan lähes rajoihin kiinni ja hyvinkin lähelle rakennuksia, esim. korkeat mainospylonit, voimalinjamastot, sähköpylväät sekä korkeat valaisinmastot.	Todetaan, että rakentamislain mukaan alle 30m korkean maston rakentaminen ei edellytä rakentamislupaa, jolloin maston rakentaminen on hankkeeseen ryhtyvän vastuulla. Rakentamisesta maantien suoja-alueelle on tarkennettu kohtaan 6.1, että tienpitoviranomaisen suostumuksella rakennuksen tai rakennuskohteen voi sijoittaa maantien suoja-alueelle, ilman erillistä poikkeamislupaa rakennusjärjestyksestä.
--	--

Liitteenä on kuvia mastokohteista, jotka sijaitsevat lähellä liikenneväyliä, rakennuksia / rakennuskomplekseja ja - alueita. TTF toteaa lisäksi, että rakennusjärjestysluonnoksessa on lueteltu teiden suoja-alueet (sivu 11 viimeinen kappale), joiden tulisi päteä myös mastorakenteisiin. Vastaavilla suojaetäisyyksillä on aiemminkin toteutettu mastohankkeita.	
3. Yhteenveto Yhteiskunnan toimintaa turvaava infrastruktuuri ja viestintäverkot ovat yleisen edun mukaisia ja alueiden viestiliikenne on usein langattoman matkaviestinverkon varassa. Lupaviranomaiset vastaavat viime kädessä siitä, että kunnan alueella on siellä asuvia ja työskenteleviä palveleva tarvittava infrastruktuuri, joksi myös toimiva viestintäverkko katsotaan. TTF:n matkaviestintukiasemat tukevat olemassaolollaan ja palveluillaan kunnan alueen toimintaa, kehitystä ja palveluita sekä näin ollen osaltaan tukevat myös kaavoituksen tavoitteiden toteutumista. TTF:n tukiasemat palvelevat kaikkia (tele)operaattoreita. Uuden rakennusjärjestyksen tarkoitus tulisi olla yksinkertaistaa, nopeuttaa ja poistaa rajoituksia rakentamiselta sekä tukea rakennetun ympäristön digitalisaatiokehitystä. Tukiasemarakentamisen osalta toiveena on nopea ja nykyistä kevyempi, joustavampi sekä sujuvampi lupamenettely. Tarpeettomien selvitysten vähentäminen ja määräysten tason oikea asettaminen. Tavoitteena on yleisemmin luoda turvallinen, sosiaalisesti toimiva elin- ja toimintaympäristö, ottaen huomioon kaikkien kunnassa asuvien ja toimivien tarpeet liittyen viesti-/ tele- ja datayhteyksiin. Uuden rakennuslain ja -järjestyksen ei tule huonontaa rakennuttajan tai mastotukiaseman omistajan asemaa nykyisestään, eikä tuoda uusia tarpeettomia rajoituksia rakentamiseen. TTF:n näkemyksen mukaan rakennusjärjestysluonnokseen sisältyvä vaatimus, jonka mukaan maston tulisi sijaita korkeutensa verran irti naapuritontin rajasta, tulisi tästä syystä poistaa. Telia Towers Finland Oy toivoo, että Hämeenkyrön kunta huomioi matkapuhelintukiasematarpeet (mastot ja laitesuojat) kaavoitushankkeissaan sekä uudessa rakennusjärjestyksessään. Näin mahdollistetaan tarvittavat ja nopeat viestintä- ja datayhteydet kuntalaisille sekä kunnan alueella toimiville yrityksille.	Lausunnossa on perusteltu kattavasti muutostarve mastoihin liittyvään etäisyyteen ja rakennusjärjestystä on ollut perusteltua korjata siltä osin.
9. Ylöjärven kaupunki, ympäristölautakunta 19.3.2025	
Ympäristölautakunta päättää 1. antaa lausuntonaan, ettei Ylöjärven kaupungilla ole huomautettavaa Hämeenkyrön kunnan uuteen rakennusjärjestyksen luonnokseen. 2. tarkastaa tämän pykälän kokouksessa.	Merkitään tiedoksi.
10. HKY Sivistyslautakunta 19.2.2025	
Sivistyslautakunnalla ei ole lausuttavaa rakennusjärjestysluonnokseen.	Merkitään tiedoksi.
MIELIPITEET	
11. Mielipide 1	
Haluamme kiinnittää huomiota rakennusjärjestysluonnoksen 5. luvun rakentamisen luvanvaraisuudesta 2§:n yleisissä määräyksissä 22.1. esitettyyn aidan rakentamiseen ilman lupaa asuinkiinteistölle. Lupaa ei tarvitse, jos aita on naapurin kanssa	Alle 1,5 metriä korkea aita on vapautettu luvan tarpeesta

yhteisesti sovittu (= sijaitsee tonttien rajalla) ja on korkeintaan 1,5 m korkea. Rakennusjärjestysluonnoksen mukaan siis tulee jatkossakin hakea rakennuslupaa aidalle, joka on selkeästi tontin haltijan omalla puolella (= ei tontin rajalla) ja jos se on yli 1,5 metriä korkea. Rakennuslupaa tulisi hakea myös siinä tapauksessa, että aita on vähintään 4 m tontin rajasta ja kokonaan kiinteistön haltijan omalla puolella (sama raja pätee palovaarallisiin katoksiin, asuinrakennuksiin, jne.). Mielestämme tämä linjaus on ristiriidassa rakennusjärjestysluonnoksen luvun 2 6 §:n ja 6.1 yleisten määräysten kanssa, jossa sanotaan: "Palovaarallisen katoksen (esim. auto- ja grillikatot) etäisyyden tulee olla vähintään neljä metriä naapurin rajasta sekä vähintään kahdeksan metriä naapurin rakennuksesta. [...] Palovaarallinen rakennuskohde tulee sijoittaa naapurin rajasta palomääräysten edellyttämällä tavalla. [...] Vähäiset rakennelmat ja mastot tulee sijoittaa korkeutensa verran irti naapurin rajasta." Toisin sanoen, kevyen polkupyöräkatoksen ja jopa pihasaunarakennuksen, vajan, kasvihuoneen voi rakentaa 4 m tontin rajasta ilman rakennuslupaa, vaikka rakennuksen / katoksen / rakennelman seinän korkeus olisi useita metrejä. Sen sijaan 1,5 metrin enimmäiskorkeuden ylittävää aitaa vastaavaan paikkaan ei voi rakentaa ilman rakennuslupaa. Onko tämä aivan tarkoituksenmukaista ja järkevää? Voisiko rakennusjärjestysluonnoksen kohtaa 22.2. Aidat ja niiden tukimuurit koskevaa sisältöä yhdenmukaistaa luvun 2 6 §:n ja 6.1 yleisten määräysten kanssa paremmin yhteensopivaksi ja korottaa vähäisenä pidettävän hankkeen / aidan enimmäiskorkeutta esim. 2,5 metriin? Aitahan ei myöskään käytä rakennusoikeutta, kuten eivät kevyet rakennelmatkaan. Jos aidan korkeus em. paikkaan sijoituessaan (kokonaan omalle kiinteistölle ja väh. 4 m tontin rajasta) on alle 4 m, se kaatuessaankin mahtuu tällöin kiinteistön omalle puolelle eikä vahingoita naapurin kiinteistöä. Vastaavaa rajoitetta edellytetään esim. mastojen pystyttämisessä (= vähäiset rakennelmat ja mastot tulee sijoittaa korkeutensa verran irti naapurin rajasta). Istutetuille puille ei puolestaan ole mitään rajoitetta, vaikka nekin voivat myrskyissä kaatua naapurin kiinteistölle ja vahingoittaa siellä olevia rakennuksia.	rakennusjärjestyksen mukaisilla edellytyksillä. Yli 1,5 metriä korkean aidan luvan tarve harkitaan tapauskohtaisesti. Vastaavasti teollisuus-, liike- ja varastotonteille rakennettavat yli 3 metriä korkean aidan luvantarve ratkaistaan tapauskohtaisesti. Mikäli naapuri ei anna suostumusta rakentaa aitaa kiinteistöjen rajalle voidaan tulkita, että aita voidaan rinnastaa kohdan 6.1 vähäiseen rakennelmaan, jolloin aidan voi rakentaa korkeutensa verran irti naapurin rajasta. Esimerkiksi 1,5 metriä korkean aidan rakentaminen olisi näin olleen luvantarpeesta vapautettu, kun se rakennetaan 1,5 metrin päähän rajasta. Tämä mahdollistaa aidan huoltamisen oman kiinteistön puolelta. Rakennusjärjestykseen ei ole tarkoituksenmukaista kirjata yksityiskohtaisia ohjeita aidan rakentamisesta, kunnalla on mahdollisuus antaa erillisiä tarkempia ohjeita aidan rakentamisesta.
--	--